यूपैकादशिन्यां वशावपामार्जनान्तं कृत्वा शालाद्वार्ये पत्नीयूपोक्ष्यणं नाभिमात्रस्य ॥४१॥ यूप्यामेष विशेषो भवति · वशाया अनूबन्ध्याया वपान्तं कर्म कृत्वा शार्यसमीपे तस्य पुरस्तात् नाभ्रस्य पत्नीयूपस्योक्ष्णं करोति · वशा कृत्वेत्युक्तेऽपि वशायां गर्भसद्भावे गर्भनिबर्हणान्तऽएव कर्तव्यः · पश्वेकादशिन्यामयं न भवति शालाद्वार्यऽइत्युक्तत्वात् सोऽत्राहवनीयः । पत्नीयूप इत्यस्य संज्ञा पत्नीवते त्वष्ट्रे पशुमालभ्य[1] पत्नीयूप उक्ष्यणीय इति हरिस्वामिनः (३. ७. २. ८) तेन पत्नीवांस्त्वष्टा इह देवतेति · शालाद्वार्यऽउक्ष्यणं नाभिमात्रश्च यूप इत्येतच्छाखान्तरात् । तत्रेतिकर्तव्यतामाह ·

परिस्तरणपात्रसंसादनप्रोक्षणाज्यनिर्वपणाधिश्रयणानि कृत्वा स्फ्यादि करोति ॥४२॥ पशौ हि पूर्वं स्फ्यादि ततः परिस्तरणादीत्येवं क्रमेण पदार्था उक्ताः · इहापि पशुधर्मप्राप्तौ स एव क्रमः प्राप्नोतीति क्रमान्तरविधानार्थमाह · तन्त्रमध्ये विधानेऽपि देशभेदात्तन्त्रभेदो युक्त एव ॥ ॥ अष्टमी कण्डिका ॥८॥

त्वाष्ट्रो बस्तः ॥१॥ आज्यासादनान्तऽएनं यूपं मित्वा तस्मिन्यूपे त्वाष्ट्रः पशुरालब्धव्यः त्वष्टृदेवत्यः · कीदृशः पशुः बस्तः मुष्करः प्रजननयिता · मुष्कावण्डौ तौ विद्येते यस्य स मुष्करः प्रवृद्धमुष्कः रो मत्वर्थीयोऽतिशये द्रष्टव्यः सर्वस्य हि मत्तस्य पुंपशोर्मुष्कौ विद्येतेऽएव तत्रासत्यतिशये वचनमनर्थकं स्यात् ।

पर्यग्निकृतमुत्सृजन्ति ॥२॥ पर्यग्निकरणान्तं कर्म कृत्वा उत्सर्गं त्वाष्ट्रस्य पशोः कुर्वन्ति इदं पत्नीवतऽइति त्यागं कृत्वा · शाखान्तरे हि त्वाष्ट्रं पात्नीवतमालभेतेति विधायोच्यते पर्यग्निकृतं पात्नीवतमुत्सृजन्तीति । अत्रैतत्संदिह्यते किमेष द्रव्योत्सर्गः प्रतिनिधिभूतेनाज्येन संस्था तस्यैव कर्मणः उत कर्मोत्सर्गः तदन्ताङ्गरोतिविधानम् कर्मान्तरमाज्यसंस्थेति · किं तावत्प्राप्तम् सूत्रेणैव पक्षः ·

आज्येन संस्थापयतीति श्रुतेः ॥३॥ द्रव्योत्सर्गोऽयम् न कर्मोत्सर्गः · कुतः आप्तेः उत्सृष्टे च द्रव्ये तस्यैव कर्मणः प्रतिनिधिभूतेनाज्येन संस्थापनमुपदिश्यते ।

पशुपर्यग्निकरणाच्च ॥४॥ इतश्च द्रव्योत्सर्गो न कर्मोत्सर्गः पशोरेव

---

१) °लब्धं AB.